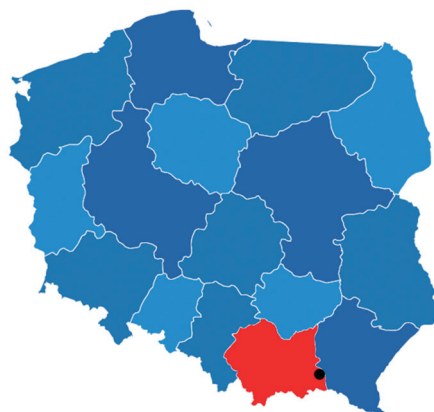

Uzdrowisko Wapienne

Położenie administracyjne

Gmina Sękowa jest gminą wiejską, która wchodzi w skład województwa małopolskiego i jest częścią powiatu gorlickiego. Obejmuje obszar o powierzchni 195 km². Siedzibą władz gminy jest miejscowość Sękowa. W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Sękowa, Siary, Męcina Mała, Męcina Wielka, Wapienne, Owczary, Ropica Górna, Małastów, Bodaki, Bartne, Krzywa¹. Rady Gminy liczy 15 radnych.

Mapa 42. Lokalizacja uzdrowiska Wapienne

Źródło: opracowanie własne.

Wapienne to wieś położona w województwie małopolskim, w powiecie gorlickim, w gminie Sękowa. Uzdrowisko leży w odległości 142 km od Krakowa, 52 km od Nowego Sącza, 63 km od Tarnowa, 103 km od Rzeszowa, od Gorlic 12 km, a od Jasła 17 km². Wapienne zlokalizowane jest w północnej części gminy i od zachodu graniczy z wsią Męcina Wielka, a od południa z wsią Bodaki. Natomiast północna i wschodnia granica miejscowości Wapienne

¹ Uchwała nr XV/189/2012 Rady Gminy Sękowa z dnia 13 sierpnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Sękowa, <https://www.infor.pl/akt-prawny/U80.2012.168.0004922,metryka,uchwala-nr-xv1892012-rady-gminy-sekowa-w-sprawie-uchwalenia-statutu-gminy-sekowa.html> (dostęp: 17.04.2020).

² Plan rozwoju uzdrowiska Wapienne - 2009 rok, Załącznik do uchwały Nr XXVII/252/2009 Rady Gminy Sękowa z dnia 9 czerwca 2009 r., Sękowa 2009 r., s. 6., Sękowa - znasz li ten kraj : serwis historyczno- turystyczny, Wapienne, <https://www.sekowa.info/index.php?go=7&id1=18> (dostęp: 17.04.2020).

stanowi granicę gminy Sękowa i gminy Lipinki³. Wapienne jest jednym z najmniejszych uzdrowisk w Polsce. Liczba mieszkańców gminy wynosi 5087 (stan na maj 2020 roku)⁴.

Rys historyczny uzdrowiska

Właściwości lecznicze tutejszych wód mineralnych znane były już od XVII wieku. Na początku wody wykorzystywano przede wszystkim w leczeniu chorób wenerycznych. Wapienne jako miejscowość uzdrowiskowa zaczęła rozwijać się intensywnie w XIX w. W latach 1810-1812 kurowali się tutaj żołnierze napoleońscy po klęsce w starciu z wojskami carskimi. W okresie zaborów, kiedy Wapienne nosiło nazwę „Schwedelbad”, w uzdrowisku znajdował się zakład kąpielowy, który składał się z 50 wanien kąpielowych mieszczących się w 36 kabinach zabiegowych, co pozwalało wykonywać około 250 kąpiei jednego dnia⁵. Z powodu dwóch dużych pożarów w latach 1878 i 1894 łazienki zakładu uległy całkowitemu zniszczeniu. Po odbudowie zakład w Wapiennem uległ ponownemu zniszczeniu podczas I wojny światowej. Został odbudowany w latach 1920-1924. Kąpiele brało wówczas po około 100 osób dziennie⁶. W okresie międzywojennym uzdrowisko przeżywało lata świetności. Znajdowało się wówczas w rękach chłopskich i leczyli się w nim chłopcy oraz mieszkańcy okolicznych miasteczek. Było to zdrojowisko skromne i tanie, ale w przeciwieństwie do innych uzdrowisk dostępne dla szerokich warstw społecznych. W czasie II wojny światowej ośrodek w Wapiennem po raz kolejny został zniszczony. Początkowo szkody były naprawione tylko częściowo. Zakład w pełni rozpoczął działalność dopiero w 1952 r. Po odbudowie łazienek, budynku hotelowego i ujęć źródeł wód mineralnych, którą ukończono w latach pięćdziesiątych, aż do 1979 r. uzdrowisko funkcjonowało jako sezonowy ośrodek kolonijno-wczasowy. Wybudowane zostały także domki campingowe wraz z zapleczem gospodarczym i administracyjnym oraz odkryty basen kąpielowy o wymiarach 25 m x 15 m i brodzik o wymiarach 15 m x 15 m⁷. W latach osiemdziesiątych XX wieku w uzdrowisku organizowane były całoroczne turnusy sanatoryjne, kolonie, wczasy rodzinne, a w sezonie zimowym – zimowiska.

Obecnie właścicielem obiektów uzdrowiskowych jest osoba fizyczna. Gmina uzyskała status uzdrowiska w 1966 r. W 2009 r. przygotowano nowy operat uzdrowiskowy i został utrzymany status uzdrowiska⁸.

³ Tamże, s. 6-7.

⁴ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

⁵ https://www.wapienne.pl/pl/56000/0/Historia_uzdrowiska.html (dostęp: 17.04.2020), *Plan rozwoju uzdrowiska Wapienne – 2009 rok*, Załącznik do uchwały Nr XXVII/252/2009 Rady Gminy Sękowa z dnia 9 czerwca 2009 r., Sękowa 2009 r., s. 4-5.

⁶ https://www.wapienne.pl/pl/56000/0/Historia_uzdrowiska.html (dostęp: 17.04.2020).

⁷ *Plan rozwoju uzdrowiska Wapienne – 2009 rok*, Załącznik do uchwały Nr XXVII/252/2009 Rady Gminy Sękowa z dnia 9 czerwca 2009 r., Sękowa 2009 r., s. 4.

⁸ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

Działalność uzdrowiskowa

Działalność uzdrowiskowa prowadzona jest na podstawie Uchwały nr XXXII 303/2009 Rady Gminy Sękowa z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrowska Wapienne.

Najważniejsze surowce lecznicze

W lecznictwie uzdrowiskowym w miejscowości Wapienne największe znaczenie mają wody mineralne, lecznicze, borowina oraz czynniki klimatyczne⁹. Głównym bogactwem Wapiennego są wody siarczkowo-siarkowodorowe, a ich składniki farmakologicznie czynne odznaczają się bardzo wysoką jakością i biodostępnością dla organizmu¹⁰. Wody uzdrowiska są pochodzenia infiltracyjnego, siarkowo-wodorowe, słabo zmineralizowane, zawierające swoisty składnik, którym jest siarkowodór (H_2S) w ilości do 9,3 mg/ dm³. Mineralizacja i nasycenie siarkowodorem następuje na skutek kontaktu wód z łupkami, zawierającymi siarczki i siarczany żelaza¹¹.

W uzdrowisku znajdują się trzy naturalne źródła mineralne: „Marta”, „Kamila” i od 1965 r. – „Zuzanna”. Ponadto są tutaj także dwa odwierty „Wapienne I” i „Wapienne II”¹², zawierające słabo mineralizowane wody siarczkowe wodorowęglanowo-wapniowo-sodowe i magnezowe. W ujęciu „Marta” występuje woda charakteryzująca się stabilnością hydrochemiczną o następującej zawartości składników leczniczych: 0,04-0,05% HCO_3 -Ca-Na, H_2S . W ujęciu „Kamila” woda także posiada stabilność hydrochemiczną, a jej charakterystyka jest następująca: 0,04-0,05% HCO_3 -Ca-Mg, H_2S ¹³.

Dla przebiegu kuracji istotne jest również czyste powietrze, korzystny mikroklimat oraz spokojna okolica. Wapienne jest uzdrowiskiem podgórskim, które charakteryzuje się łagodnym mikroklimatem. Pod kątem uzdrowiskowym na jego korzyść przemawia zdecydowanie czyste i nieskażone powietrze. Świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze klimatu wydane zostało przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, w sierpniu 2008 r. Parametry sanitarne powietrza oraz warunki bioklimatyczne miejscowości Wapienne spełniają odpowiednie normy przewidziane dla uzdrowisk, co sprawia, że klimat na tym terenie jest naturalnym surowcem leczniczym¹⁴.

⁹ Tamże.

¹⁰ https://www.wapienne.pl/pl/56001/0/Naturalne_tworzywa_lecznicze_w_Wapiennem.html (dostęp: 17.04.2020).

¹¹ *Plan rozwoju uzdrowiska Wapienne - 2009 rok*, Załącznik do uchwały Nr XXVII/252/2009 Rady Gminy Sękowa z dnia 9 czerwca 2009 r., Sękowa 2009 r., s. 15.

¹² *Sękowa, znasz li ten kraj? Serwis historyczno-turystyczny*, <https://www.sekowa.info/index.php?go=17&id1=18&i-do=134> (dostęp: 17.04.2020).

¹³ *Plan rozwoju uzdrowiska Wapienne - 2009 rok*, Załącznik do uchwały Nr XXVII/252/2009 Rady Gminy Sękowa z dnia 9 czerwca 2009 r., Sękowa 2009 r., s. 15 -16.

¹⁴ Tamże. s. 16 - 17.

Lecznictwo uzdrowiskowe

W uzdrowisku leczone są choroby ortopedyczno-urazowe oraz choroby reumatologiczne¹⁵. W Wapiennem funkcjonuje zakład lecznictwa uzdrowiskowego – Ośrodek Sanatoryjno-Leczniczy w Wapiennem¹⁶. [...] Został wpisany do rejestru zakładów opieki zdrowotnej decyzją Wojewody Małopolskiego nr PS.XI.UD.8011-282-05 z dnia 7 września 2005 r. Obecnie właścicielem ośrodka i wszystkich przynależnych do niego obiektów jest osoba prywatna. Na terenie uzdrowiska znajdują się: Park zdrojowy – Ogród Marysieńki, Park zdrojowy – Ogród Laury, Fontanna Zdrowia i Odpoczynku, Pijalnia Wód Zdrojowych, Grota Solna z dwiema tężniami oraz ścieżki ruchowe¹⁷. Ostatnio w centrum Wapiennego powstał park rodzinny z amfiteatrem, kaskadami wodnymi, tężnią i placem zabaw dla dzieci. Nad uzdrowiskiem na górze Ferdel zlokalizowana jest wieża widokowa, cały teren poprzecinany jest wieloma ścieżkami rowerowymi i spacerowymi.

¹⁵ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

¹⁶ Uchwała nr XIV/169/2012 Rady Gminy Sękowa z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie zmiany Statutu Uzdrowiska Wapienne, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIV/169/2012 Rady Gminy Sękowa z dnia 26 czerwca 2012 r., https://g.ekspert.infor.pl/p/_dane/akty_pdf/U80/2012/126/3667.pdf#zoom=90 (dostęp: 17.04.2020).

¹⁷ Uchwała nr XXVIII/314/2017 Rady Gminy Sękowa z dnia 26 października 2017 r. w sprawie zmiany Statutu Uzdrowiska Wapienne, https://edziennik.malopolska.uw.gov.pl/WDU_K/2017/7468/akt.pdf (dostęp: 17.04.2020).

Amfiteatr – Wapienne

Tężnia jodowo-bromowa w Wapiennem
